

Metodika pro učitele SŠ a gymnázií

Představení pracovního listu

Tento pracovní list je určen pro žáky střední školy, kteří navštíví komentovanou exkurzi po Státním oblastním archivu v Praze. Prostřednictvím pracovního listu se žáci seznámí s funkcí této paměťové instituce pro společnost a práci archiváře. Žáci se v průběhu prohlídky archivu dozví nejen základní informace o chodu této instituce, ale rovněž jsou vybízeni k samostatnému uvažování nad důležitostí a potřebou archivů jako takových. Pokud se bude s tímto pracovním listem pracovat dále, může posloužit i jako východisko pro úvahu nad paměťovými institucemi jako takovými.

V archivu učitel rozdává pracovní listy do dvojic. Následuje úvodní vstup (prezentace) pracovníka archivu, po které žáci začnou pracovní list vyplňovat. Společně s pracovníkem archivu poté navštíví vybrané části a pracoviště této paměťové instituce. V průběhu exkurze mohou žáci své odpovědi doplňovat či upravovat a na závěr se dozví správné odpovědi.

S pracovním listem je v zásadě možno pracovat trojím způsobem. První varianta spočívá ve využití listu pouze jako handoutu pro komentovanou prohlídku archivu. Druhá varianta spočívá ve využití listu ve výuce, kde si učitel se žáky společně zodpoví správné odpovědi, a zreflektují průběh exkurze. Jako vhodný způsob reflexe zde navrhujeme slohovou práci, ve které žáci na základě pracovního listu napíší úvahu nad funkcí archivu a prací archivářů. Rovněž by se zde mohli zamyslet nad pozicí archivu mezi ostatními paměťovými institucemi (např. muzei). Vyjma slohové práce lze jako komplexní reflexi exkurze uskutečnit prostřednictvím strukturované myšlenkové mapy, kterou mohou žáci tvořit jak samostatně, tak ve dvojici. Třetí možnost práce s listem, spočívá v jeho využití coby podkladu pro delší třídní projekt. Ten spočívá ve vytvoření školního/třídního archivu. Žáci se musí dohodnout na tom, jaké písemnosti a další materiály by měly být uloženy v třídním fondu. Následně je možné z těchto materiálů vytvořit výstavu, která představí danou třídu zbytku školy.

Doufáme, že budete spokojeni jak se samotnou prohlídkou archivu, tak i s pracovním listem, který, jak doufáme, přiblíží žákům práci archivářů, kteří se starají o zachování naší minulosti.

Doporučený ročník

- 1.–3. ročník

Předpokládaná časová náročnost práce v archivu

- 60 min.

Potřebné pomůcky

- psací potřeby

Didaktické cíle

- student*ka zná funkci archivu
- student*ka vyjmenuje příklady archiválií
- student*ka chápe význam archivu pro svůj život a společnost
- student*ka chápe rozdíl mezi různými paměťovými institucemi

Didaktické cíle dle RVP G pro vzdělávací oblast Člověk a společnost

- rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace

Průřezová témata

- Osobnostní a sociální výchova

Klíčové kompetence

- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní

Vyplněná verze pro učitele

PODIVUHODNÁ CESTA ARCHIVÁLIE

Pracovní list pro studenty SŠ

Jméno a příjmení studenta*ky:

Vítej ve Státním oblastním archivu v Praze!

Jsme moc rádi, že jsi nás navštívil a doufáme, že si odneseš spoustu nových a zajímavých vědomostí...

Nejdříve si povíme několik informací o budově, ve které se nacházíme, a o funkci archivu samotného. Dokonce si budovu společně projdeme!

Nahlédneme k rampě, kde se přijímají archiválie, půjdeme se podívat, jak se archiválie zpracovávají, a představíme si několik našich archivních zajímavostí. Na své si přijdou i fanoušci technických vymožeností a přírodních věd, protože si ukážeme proces digitalizace cenných archiválií a nahlédneme i do restaurátorské dílny, kde zjistíme, jaká nebezpečí archiválii hrozí a jak ji lze zachránit.

Aby se ti všechny informace lépe uložily do paměti, máš tento pracovní list. Střež ho jako oko v hlavě, protože se ti ještě bude hodit!

Tento pracovní list bude vyplňovat ve dvojicích. Nejdříve si vyslechnete prezentaci, po které dáte hlavy dohromady a vyplníte otázky 1–8.

Následně si projdete celý archiv a v průběhu cesty po neobyčejném životu archivu si doplníte zbytek. Na konci pracovního listu pak najdete pětílístek. Ten Vám poslouží k tomu, abyste si hezky zopakovali, co všechno jste se dnes dozvěděli.

Pracovní list nevyhazujte! Bude se Vám hodit ve škole.

PODIVUHODNÁ CESTA ARCHIVÁLIE

Pracovní list pro studenty SŠ

Jméno a příjmení studenta*ky:

1) Zamysli si nad tím, co všechno se ukládá do archivu. K čemu je archiv důležitý?

Archiv je křižovatkou mezi minulostí – současností – budoucností.

Uchovává v ideálních klimatických prostorech archiválie z minulosti, díky čemuž můžeme poznávat historii.

Dnes vybírá důležité dokumenty k trvalému uložení, aby někdo jednou mohl rekonstruovat: jak jsme dnes žili, co nás zajímalo, co bylo pro nás důležité.

2) Jaké tři archivy mají sídlo v archivním areálu na Chodovci? Na co se specializují?

*Národní archiv –
archiválie
celostátně
působících
institucí*

*Státní oblastní
archiv v Praze –
archiválie ze
Středočeského
kraje*

*Archiv Hlavního
města Prahy –
archiválie vzniklé
z činnosti
Magistrátu hl. m.
Prahy*

3) Jaký je rozdíl mezi archivem, muzeem a knihovnou?

Archiv

- uchovává písemné prameny

Muzeum

- uchovává 3D objekty

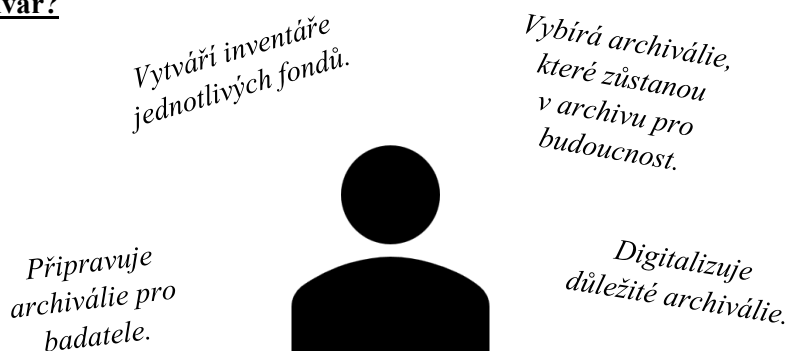
Knihovna

- uchovává knihy vyšlé tiskem, včetně starých tisků a periodik (noviny, časopisy)

4) Spoj k sobě dvojice, které se k sobě nejvíce hodí.

archiválie	kniha zápisů narození, sňatků nebo úmrtí
archivní fond	místnost sloužící k uložení archiválií
inventář	politické strany, spolky apod.
badatelna	pisemnost vzniklá lidskou činností a vybraná k trvalému uložení
matrika	soudy, školy, státní podniky
veřejnoprávní původce	soupis archiválií z jednoho archivního fondu
soukromoprávní původce	soubor archiválií stejného původce
depozitář	místnost, kde veřejnost zkoumá archiválie

5) Co dělá archivář?

6) Podle čeho archiváři vybírají materiál, který uloží do archivních depozitářů?

Např. podle jeho důležitosti pro budoucnost. Musí rozhodnout, které prameny budou v budoucnu důležité pro zkoumání minulosti.

7) Jak velké množství dokumentů se stane archiválií?

- a) 5–10 % b) 15–20 % c) 25–30 %

8) Archiváři počítají množství archiválií na běžné metry. Tipni si, kolik kartonů s archiváliemi se vejde do jednoho metru. Kolik je to doopravdy?

- a) 8 kartonů b) 12 kartonů c) 15 kartonů

9) Kolik kilometrů archiválií se nachází ve Státním oblastním archivu v Praze?

a) 31 km

b) 35 km

c) **38 km**

10) Jaký je účel digitalizace archiválií?

Ochrana archiválií, aby se nepoškodily při studiu v badatelně.

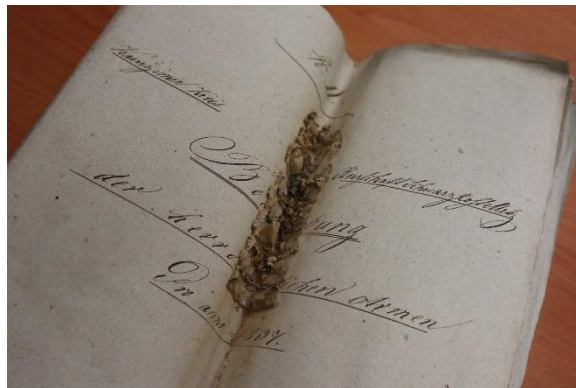
Snazší dostupnost pro badatele, kteří díky digitalizaci nemusí fyzicky přijít do archivu.

11) Archiválie jsou ohroženy různými činiteli. Přiřaď z výběru níže správný druh poškození k jednotlivým obrázkům.

mechanické poškození – červotoč – koroze inkoustu – plíseň – vosy

Plíseň.

Vosy.

Koroze inkoustu.

Červotoč.

Mechanické poškození.

12) Vyplň pětílistek na základě poznatků, které jsi získal/a v archivu.

Archiv

Jednoslovný název tématu

Dvě slova o tom, jaké téma je

Tři slova popisující, co téma dělá

Věta právě o čtyřech slovech vystihující to podstatné o tématu

Jednoslovný opis tématu (synonymum, metafora, přirovnání)